

**MORA
KOMMUN**

BIBLIOTEKSPLAN 2020-2022 MORA FOLKBIBLIOTEK

DATERAD 2019-11-29

ANTAGEN I KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN 2019-12-06

Innehållsförteckning	
Bibliotekets verksamhet och organisation	3
Biblioteksplanens grund och omfattning	3
Kopplingar till lagar, andra planer, mål och visioner	3
Nämndens mål.....	4
Våra styrkor	4
Särskilda fokusområden	4
Prioriterade grupper.....	4
Medier och tjänster	5
Strategier vid nyförvärv	5
Strategier för att säkra medieförsörjningen inom kommunen	5
Digital och teknisk service	5
Aktiviteter	6
För att öka allmänhetens kunskap om informationsteknik.....	6
För att främja litteraturens ställning.....	6
För att främja utbildning och forskning	6
För att främja läsning	6
Samverkan.....	6
Inom kommunen	6
Bibliotekssamarbeten.....	7
Regional samverkan och nätverk	7
Personal	7
Uppföljning.....	7

Bibliotekets verksamhet och organisation

I Mora kommun är det kultur- och fritidsnämnden som ansvarar för folkbiblioteksverksamheten. Folkbiblioteket består av huvudbiblioteket i Mora samt biblioteksfilialer i byarna Sollerön, Venjan och Våmhus. Biblioteket drivs av enhetschefen för kultur och bibliotek som rapporterar till förvaltningschefen för kultur- och fritidsnämnden.

Mora bibliotek ingår tillsammans med Orsa och Älvdalen i bibliotekssamarbetet Ovansiljans bibliotek. Samarbetet syftar till att erbjuda biblioteksbesökarna i de tre kommunerna en likvärdig biblioteksservice med hög kvalitet oberoende av var man bor. Ovansiljans bibliotek kommer att uppgå i ett större bibliotekssamarbete mellan alla Dalarnas kommuner under perioden 2020-2022.

Biblioteket är ett ickekommersiellt och demokratiskt rum dit alla är välkomna. Mora huvudbibliotek har generösa öppettider med 49 timmar öppet per vecka. Huvudbiblioteket är en del av Mora kulturhus. I lokalerna finns också utställningsverksamhet, släktforskningslokal, bygdearkiv och konsumentvägledning.

Mora bibliotek erbjuder fysiska medier och fysiska mötesplatser, e-böcker och e-tjänster. Bibliotekskatalogen på webben ger möjlighet att reservera böcker och göra omlån dygnet runt. Biblioteket använder sociala medier för att sprida information om verksamheten och för att ge tips och inspiration.

Gymnasienämnden samt för- och grundskolenämnden ansvarar för biblioteken i Moras gymnasieskola och grundskolor. Det finns en skolbibliotekscentral med två anställda som bedriver skolbiblioteksverksamhet på 8 av kommunens grundskolor. De har sina kontorsplatser i Mora kulturhus.

Biblioteksplanens grund och omfattning

Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet (bibliotekslagen 17 §). Kungliga biblioteket ska följa upp hur biblioteksplanerna har utformats och hur de används. Denna biblioteksplan har tagits fram av Mora bibliotek på uppdrag av kultur- och fritidsnämnden och avser folkbiblioteksverksamheten i Mora kommun.

Kopplingar till lagar, andra planer, mål och visioner

Det allmänna biblioteksväsendet i Sverige regleras i bibliotekslagen (SFS 2013:801). Lagen fastställer att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning samt främja litteraturens ställning. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och allmänheten ska avgiftsfritt kunna låna litteratur.

Unescos folkbiblioteksmanifest i samarbete med IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) från 1949 (senast omarbetat 1994) utgör än idag ett grunddokument för folkbibliotekens verksamhet och standarden på bibliotekens tjänster. Manifestet säger att "folkbiblioteket ska som lokalt kunskapscentrum göra all sorts kunskap och information lättillgänglig för sina användare". Det betonas att bibliotekets tjänster ska vara till för alla oberoende av ålder, etnisk tillhörighet, kön, religion, nationalitet, språk eller social status. Biblioteket ska ge alla tillgång till medier som motsvarar deras behov. Medierna ska vara av hög kvalitet samt anpassade till lokala förutsättningar och behov.

Bibliotekets verksamhet, liksom övriga verksamheter inom kultur- och fritidsförvaltningen, har uppsatta mål och mått i kultur- och fritidsnämndens nämndplan. Målen följs upp årligen och redovisas i verksamhetsberättelser som utgör grunden för nämndens årsbokslut.

Konkreta insatser för att nå målen i biblioteksplanen specificeras i bibliotekets aktivitetsplan, som uppdateras och följs upp årligen av chef och personalgrupp.

Nämndens mål

I kultur- och fritidsnämndens Nämnd- och bolagsplan 2020 finns några mål som är särskilt relevanta för Mora bibliotek. De kan uttryckas så här med extra betoning på just biblioteket:

- Mora bibliotek ska ta ett särskilt ansvar för att alla barn och unga i Mora ges möjlighet till läslust och litteraturupplevelser.
- Mora bibliotek ska ge medborgarna möjligheter till och arenor för aktivt engagemang för social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.
- Mora biblioteks verksamhet ska bedrivas ekologiskt hållbart och ansvarsfullt.
- Mora bibliotek ska verka för ökad digitalisering för tillgängliga och hållbara verksamheter.

Våra styrkor

Vi vill fortsätta ta vara på och utveckla våra styrkor inom följande områden:

- *Bemötande*
Genom att ha låntagaren/medborgaren i fokus och ha tillgänglig personal i lånedisken kan vi ge god service. Ett gott bemötande innebär också att ha god kännedom om litteratur och digitala hjälpmedel samt att kunna erbjuda service på flera språk.
- *Det attraktiva biblioteket*
Genom att ha generösa öppettider, verka för utvecklandet av meröppna bibliotek på filialerna samt aktivt arbeta med det fysiska rummet skapar vi en trivsamt fysisk miljö som möter besökarnas behov och önskemål.
- *Läsfrämjande*
Genom att arbeta metodiskt och långsiktigt med läsfrämjande i olika former öppnar vi vägar till litteraturen och skapar läsande förebilder.

Särskilda fokusområden

Under gällandetiden för denna biblioteksplan ska vi särskilt fokusera på följande områden:

- att ge användarna större möjligheter att nyttja filialbiblioteken i kommunen genom konceptet ”meröppna bibliotek”
- att använda bibliotekets medieplan som ett redskap för hållbarhet och god hushållning med resurser
- att vara en aktiv part i att vidareutveckla olika former av bibliotekssamarbete i Dalarna
- att utveckla bibliotekets hållbarhetsarbete genom praktiska förbättringar i lokalerna och erbjuda besökarna en arena för engagemang i social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet
- att se över bibliotekets verksamheter med tanke på Barnkonventionen som blir svensk lag 2020.

Prioriterade grupper

Unescos folkbiblioteksmanifest betonar att alla folkbibliotek ska kunna erbjuda anpassade tjänster och material till personer som av någon anledning inte kan ta del av det ordinarie utbudet. Exempel på sådana grupper är människor som tillhör en språklig minoritet eller har funktionsnedsättningar.

Den svenska bibliotekslagen betonar också särskilt bibliotekens ansvar för vissa prioriterade grupper och deras rätt till anpassade medier. De prioriterade grupper som nämns i lagen är personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna samt personer som har annat modersmål än svenska.

Nämndplanen för Mora kultur- och fritidsförvaltning lyfter fram barn och unga som en särskilt viktig målgrupp för förvaltningens verksamheter.

På Mora bibliotek finns sammanlagt tre tjänster (årsverken) avsatta för att erbjuda service till de prioriterade grupperna. Dessa är barnbibliotekarie, ungdomsbibliotekarie samt en socialbibliotekarietjänst. Alla tre erbjuder service i form av biblioteksvisningar, talböcker på cd enligt önskemål, förmedling av licens för egen nedladdning av talböcker från Myndigheten för tillgängliga medier (MTM), bokprat/bokcirkel med mera. Det finns ett stort medieutbud för dessa prioriterade grupper, såsom medier anpassade för personer med funktionsnedsättning eller läs- och skrivsvårigheter, lättlästa böcker och böcker på olika språk samt en barnavdelning och en ungdomsavdelning. Alla dessa medier finns placerade lätt åtkomliga på bibliotekets markplan nära lånedisken.

Medier och tjänster

Biblioteket erbjuder medier för gratis hemlån eller användning i biblioteket – böcker, ljudböcker, tidningar, cd-skivor med mera, samt tillgång till e-medier. Biblioteket erbjuder även information och lästips för alla åldrar. Folkbibliotekets idé som innebär att samla och dela på resurser så att så många som möjligt kan ta del av ett stort utbud utgör en modell för hållbarhet som även kan inspirera andra samhällssektorer.

Strategier vid nyförvärv

Utbudet av medier på Mora bibliotek ska i enlighet med målsättningarna i bibliotekslagen och Unescos folkbiblioteksmanifest vara allsidigt, av hög kvalitet och anpassat till lokala förutsättningar och behov samt särskilt ta hänsyn till behoven hos de prioriterade grupperna. Bibliotekets personal ska vara väl uppdaterade i det aktuella medieutbudet och varje ansökan om fjärrlån bedöms som ett möjligt inköpsförslag. Fjärrlån av sådant som redan finns i systemet undviks.

Strategier för att säkra medieförsörjningen inom kommunen

En skolbibliotekscentral för grundskolan etablerades under 2017. Mora bibliotek tillhandahåller visst bestånd till skolbibliotekscentralen och kontinuerligt samarbete sker mellan skolbibliotekspersonal, barnbibliotekarie och ungdomsbibliotekarie.

På Mora gymnasium finns ett gymnasiebibliotek och en bibliotekarie som ska tillgodose gymnasieskolans och vuxenutbildningens behov av medier och biblioteksservice. Mora gymnasium, skolbibliotekscentralen och Mora folkbibliotek samarbetar redan idag och goda möjligheter finns att utveckla samarbetet ytterligare.

På Mora lasarett finns ett sjukhusbibliotek. I dagsläget är samarbetet mellan sjukhusbiblioteket och övriga bibliotek i kommunen begränsat. Genom det kommande dalasamarbetet kan dock samarbetet mellan sjukhusbiblioteken och folkbiblioteken komma att utvecklas.

Tack vare Region Dalarnas transportsystem finns sedan länge ett väl inarbetat system för boktransporter inom hela Dalarna. Det är viktigt att ta till vara denna service som gör att Dalarnas invånare redan nu snabbt och effektivt kan ta del av fjärrlåneservice mellan kommunerna och även Högskolan Dalarna.

Mora folkhögskola har uttryckt önskemål om att låta sitt bibliotek ingå i folkbibliotekets bibliotekssystem. Detta skulle innebära att kommuninvånarna får tillgång till ytterligare en biblioteksfilial med viss service. Folkbiblioteket är positivt till att göra folkhögskolebiblioteket till en ny biblioteksenhet och samarbeta med folkhögskolan om ett sådant projekt.

Digital och teknisk service

Mora bibliotek erbjuder webbkatalog (OPAC) för reservation av böcker samt omlån dygnet runt. På kommunens webbplats finns information om bibliotekets service, öppettider och evenemang. Mora biblioteks sida på Facebook används för att sprida information och inspiration.

Med lånekort kan låntagare låna e-böcker och e-ljudböcker online. Mora bibliotek är hotspot för Pressreader, vilket innebär att besökare kan läsa digitala dagstidningar och tidskrifter på sin läsplatta, smartphone eller dator i 72 timmar efter att ha kopplat upp sig mot nätverket. För personer med lässvårigheter finns Legimus för egen nedladdning av material från Myndigheten för tillgängliga medier.

I bibliotekets lokaler finns gratis wifi. På huvudbiblioteket finns tre publika datorer med möjlighet att skriva ut. I anslutning till datorerna finns kopiator med skanner. Ett bokningsbart studierum finns också. På biblioteket går det även att låna Daisyspelare och mobilladdare. I lokalen finns två självbetjäningautomater, en för återlämning och en för utlån. I Mora kulturhus och bibliotek finns hörslinga på båda våningarna, och vid lån av våra lokaler finns tillgång till ljudsystem, skärm, projektor, whiteboard och dator.

Aktiviteter

För att öka allmänhetens kunskap om informationsteknik

Mora bibliotek ordnar olika kampanjer på Facebook, bland annat om källkritik och information kring olika digitala tjänster. Get Online Week samordnas av Länsbibliotek Dalarna. Då arrangerar Mora bibliotek till exempel visningar av digitala tjänster och erbjuder möjlighet att få hjälp på plats. Man kan alltid vända sig till bibliotekets lånedisk om man behöver hjälp eller visning av bibliotekets e-tjänster. Personalen utbildas kontinuerligt internt i de tjänster som biblioteket erbjuder för att kunna ge låntagarna så bra service som möjligt.

För att främja litteraturens ställning

På Mora bibliotek arrangeras bokcirklar som vänder sig till allmänheten. Biblioteket arrangerar även författarbesök, bokfika för unga, bokklubb för barn och bokmingel där personal från biblioteket träffar låntagare på ett lokalt kafé och samtalar och tipsar om böcker. Varje fredag högläses en novell i biblioteket då alla är välkomna. Ibland bjuds särskilda grupper in till veckans novell och läsningen anpassas därefter. Även allmänheten är välkommen att läsa egna eller andras noveller. Bokcirkelpåsar finns att låna och varje påse innehåller åtta exemplar av samma titel, en vägledning i att starta en bokcirkel och en samtalsmodell för boksamtal.

För att främja utbildning och forskning

På biblioteket finns ett studierum som kan bokas via lånedisken. Det finns möjlighet att göra tentamina på distans på biblioteket. Efterfrågad kurslitteratur köps eller lånas in och det finns ett samarbete med Högskolan Dalarna om att skicka litteratur till högskolans studenter. Det finns möjlighet för studenter att boka tid med en bibliotekarie för att få hjälp med till exempel referenslitteratur.

För att främja läsning

Personalen på Mora bibliotek har som ambition för att arbeta så allsidigt som möjligt med läsfrämjande. Läsfrämjande arbete kan delvis ske genom ett traditionellt bokprat men även genom att använda sociala medier eller olika varianter av utåtriktad verksamhet i samarbete med andra aktörer. Exempel på aktiviteter är klassbesök, biblioteksvisningar, bokprat, boktips i sociala medier, radioboktips, högläsning, tematiska skyltningar och exponering av böcker i det fysiska rummet. Det viktigaste är att förmedla läsglädje, engagemang och väcka intresse, vilket i förlängningen leder till aktiva läsare.

Samverkan

Inom kommunen

Mora bibliotek samarbetar med en rad olika verksamheter inom kommun och föreningsliv i syfte att både stärka redan befintliga nätverk och nå ut till nya grupper.

Socialbibliotekarien har träffar med unga svenskar och nyanlända/asylsökande på Mora folkhögskola en förmiddag i veckan. Där tipsar bibliotekarien om lättlästa böcker, har bokcirklar och samtalar om litteratur för att stimulera till läsning.

I det läsfrämjande uppdraget handlar det om att på olika vis ge barn möjlighet att komma i kontakt med biblioteket och därigenom sätta fokus på läslust. Det finns en samverkansplan upprättad mellan bibliotek och förskolor (Uppdrag förskola) med syfte att utveckla det språkstimulerande arbetet. Som en del i det arbetet samarbetar biblioteket med BVC

(barnavårdscentralen), förskolor och skolor. I samarbetet med BVC erbjuds nyblivna föräldrar att komma till biblioteket där barnen får en bokgåva. Förskolornas 5-årsgrupper bjuds in till visning av biblioteket och barnen får själva välja en bok att låna hem. Även skolklasser bjuds in till biblioteksvisningar och bokprat.

Kultur- och fritidsförvaltningen har tillsammans med För- och grundskoleförvaltningen utvecklat en kulturpedagogisk plan som beskriver hur samverkan mellan skolan och kulturen ska ske. Där ingår till exempel författarbesök för årskurs 5, kulturombud på skolorna, elevkulturombud och skolbibliotekscentralen.

Bibliotekssamarbeten

Mora ingår tillsammans med Orsa och Älvdalen i bibliotekssamarbetet Ovansiljans bibliotek. Ovansiljans bibliotek är på väg att övergå i det större bibliotekssamarbetet Dalabiblioteken, som omfattar samtliga kommuner i Dalarna.

Samarbetet syftar till att erbjuda regionens biblioteksbesökare likvärdig biblioteksservice med hög kvalitet oberoende av var man bor. Genom samordning ges möjlighet att bli mer effektiva, säkra kompetensförsörjningen och höja kvaliteten med oförändrade medel. Bibliotekens gemensamma resurser ska erbjuda ett brett utbud av olika medier och information samt goda möjligheter till formellt och informellt lärande.

Mora biblioteks personal är aktiva och drivande då det gäller att bygga upp och driva bibliotekssamarbeten i både Ovansiljan och regionen. Ett bibliotekssamarbete är ett effektivt sätt att öka utbudet och förbättra tjänsterna som erbjuds bibliotekets användare.

Regional samverkan och nätverk

Mora bibliotek har länsövergripande ansvar för språken polska, dari och pashto, vilket innebär att Mora bibliotek köper in litteratur och skickar depositioner till andra bibliotek inom länet. Bibliotekets personal deltar aktivt i länsbibliotekets arrangemang, tar del av den kunskap och den kompetensutveckling som erbjuds samt bidrar med egen kompetens. Personal från Mora bibliotek ingår i olika regionala nätverk för t.ex. barnbibliotekarier, bibliotekschefer, socialbibliotekarier och fjärrlåneansvariga.

Personal

På Mora bibliotek finns sammanlagt 9 årsverken fördelade på 12 personer. I dessa ingår 6,5 årsverken som bibliotekarie, 2,5 årsverken som assistent och 0,5 årsverke som vaktmästare. 2 årsverken (bibliotekarier) ägnas särskilt åt arbete med barn och unga.

1 årsverke (bibliotekarie) ägnas särskilt åt arbete med prioriterade grupper som funktionshindrade och personer med annat modersmål än svenska.

Vid Mora folkbibliotek arbetar förutom enhetschef för kultur och bibliotek systembibliotekarie, vuxenbibliotekarie, barnbibliotekarie, ungdomsbibliotekarie, socialbibliotekarie samt bibliotekarie med ansvar för en filial samt tidningar och tidskrifter. Dessutom finns tre biblioteksassistenter. Dessa har ansvar för biblioteksfilialer, ekonomihantering och AV-medier.

Biblioteket tar i största möjliga mån emot olika typer av praktikanter, t.ex. nyanlända som är på språkpraktik, personer som utbildas inom yrket, praktikanter från grundskola och gymnasium, kommunens feriepraktikanter och personer som arbetstränar. Det finns ett stort värde i att kunna ta emot praktikanter, både för att biblioteket ska kunna vara en integrerande kraft i samhället och för att det är en unik möjlighet att få in andra perspektiv och fler språkkompetenser i verksamheten.

Uppföljning

Uppföljning av nämndmål sker årligen via kultur- och fritidsnämndens nämndplan och årsbokslut. Med biblioteksplanen som grund gör biblioteket en årligen återkommande aktivitetsplan för vilka verksamheter och evenemang som bibliotekspersonalen ska arbeta med. Uppföljning av verksamhetsplanen sker årligen i bibliotekets årsberättelse. Inför revidering av

biblioteksplanen år 2022 kommer denna biblioteksplan och arbetet med den som grund att utvärderas. Utvärderingen redovisas inför kultur- och fritidsnämnden.